

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarša v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarš izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Vse leto velja . . . 10.— K
pol leta 5.— "
četrt leta 2:50 "
posamezne številke po 20 h.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
" " " dvakrat . . . 12 "
" " " trikrat . . . 10 "
za nadaljna uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznaniila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarša v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Za kmetijski pouk.

Naučno ministrstvo je odposlalo iz Avstrije sedem učiteljev v dvomesečni kmetijski tečaj na vseučilišče v Giessen na Zg. Hessenskem.

Kakor se kaže, je tudi pri nas začelo polagoma prodirati mnenje, da je treba ljudsko šolo završiti s primernim strokovnim poukom. V Nemčiji, zlasti na Hessenskem in v nekaterih drugih pokrajinah, se to vrši že trideset let, in sicer z nepričakovano dobrim uspehom. Ministrstvo hoče smisel za kmetijske nadaljevalne tečaje prenesti tudi v Avstrijo in si hoče najprej vzgojiti nekaj učiteljev v vsaki kronovini, ki bi potem v domovini prirejali take tečaje za učiteljstvo.

Napredno slovensko učiteljstvo je bilo zopet med prvimi, ki se je soglasno izreklo za to, da se ljudsko šolo tudi glede na kmetijski stan temeljito reformuje. Temu dokaz je XX. glavna skupščina naše „Zaveze“, ki se je vršila od 6. do 8. septembra 1908. l. v Gorici in kjer je nazore in zahteve naprednega slovenskega učiteljstva vsestransko obrazložil in utemeljil tov. Gangl v svojem referatu „Šola in kmetiško vprašanje“. O istem predmetu so potem razpravljala vsa v „Zavezi“ udeležena okrajna učiteljska društva, tako da je napredno slovensko učiteljstvo tudi glede tega važnega vprašanja sedaj popolnoma na jasnem.

S Kranjskega je odšel v Giessen nadučitelj Humek iz Bohinja, ki že objavlja „Pisma iz Giessena“ v — „Slovenca“. S tem je tudi povedano, kake barve je mož. Kolikor vemo, je želel iti v Giessen tudi tov. Črnogaj, ki lahko spravi Humka vsaj glede kmetijstva desetkrat v mali žep. Črnogaj je hotel celo sam plačevati svojega namestnika, a deželni odbor kranjski plačuje rajši Humkovega, samo da mu bo lažje dokazati, kako nepristranski je. Gotovo: saj sadi celo na polje kmetijstva žlahtne rožice — klerikalne pristranosti! Srečna dežela Kranjska, ko bodo krompir sadili v gnojne grede in črešnje cepili na gaber!

Črnogaj in vsi trmoglavci in takozvani značajniki, zakaj ne odpirate šolskih vrat „Slomškovi Zvezi“! Vam, zavrženci, se nikoli ne spne lestva do milosti — kranjskega deželnega odbora! Vi hlapeci!

Informativni tečaj.

— ga — Kakor morska kača, tako se vleče zahteva po višji izobrazbi učiteljstva v svetovnem učiteljstvu. In ker ne nudijo sedanja učiteljska one naobrazbe, kakršno zahteva ravno učiteljstvo, je seglo učiteljstvo samo po srčstvu, da se temeljito pouči o vseh vedah, posebno v svoji stroki — pedagogiki. — Priporilo si je takozvane vseučiliške počitniške tečaje za učiteljstvo, kjer predavajo vseučiliški docenti svoje stroke. Menda ga ni stanu, širom božjega sveta, ki bi daroval svoj prosti čas, ki bi doprinal gmotne žrtve v lastno izobrazbo, v ono izobrazbo, ki pač koristi drugim, a njemu — nič. To je pač višek požrtvovalnosti, višek samozatajevanja!

Znani so taki vseučiliški tečaji v Nemčiji, ki stoje pač na vrhuncu popolnosti. Imenujemo le take tečaje v Jeni, Marburgu, Kielu, Brslavi, Berlinu, Monakovem, Greifswaldu,

Würzburgu itd. Svetovnoznani je pač tečaj v Jeni, ki ga obišče vsakokrat na stotine učiteljstva. Umevno, da ne zaostajajo za nemškimi učitelji ne Francozi, še manj pa Angleži.

V Avstriji se je zadnje leto obrnilo tudi v tem oziru na boljše. Tudi tu imamo vsako leto več ali manj vseučiliških tečajev. Prvenstvo moramo pač priznati našim severnim bratom, češkemu učiteljstvu; le-ti imajo skoro vsako leto svoj vseučiliški tečaj po raznih krajih Češke in Moravske. Duša tem tečajem sta vseučiliška profesorja, znana učenjaka Drtina in Masaryk. — A tudi nemška avstrijska vseučilišča v Pragi, na Dunaju, v Inomstu in v Gradcu prirejajo prav marljivo vsako leto učiteljska vseučiliška predavanja in sicer v počitnicah.

Ko se je pred dvema letoma ustanovila v Pragi mogočna Avstrijska slovanska učiteljska zveza, se je izprožila od slovenskih delegatov misel, da naj ta zveza preskrbi tudi slovenskemu učiteljstvu take počitniške vseučiliške tečaje. Stvar je v dobrem teku, in obljubljen nam je tak prvi tečaj l. 1911. v Ljubljani, katerega priredbo mora izvršiti tov. Gangl.

A nad vse agilno društvo Hrvatsko društvo za unapredjenje uzgoja v Zagrebu nas je presenetilo. Imenovano društvo se je z vso vnemo poprijelo iniciative in pospešilo svoje delo tako, da priredi že letošnje počitnice prvi hrvaški vseučiliški tečaj za učiteljstvo — seveda v ožjem pomenu — in sicer od 17. do 30. julija t. l. v Zagrebu, in to pod imenom „Informativni tečaj za gospodu in gospodje“.

Program tega tečaja je ta-le:

„A. Predavanja brez diskusije.

I. Prirodna znanost.

Iz općenite biologije.

Dr. Gjurašin Stjepan, docent u kr. sveučelištu.

1. Stanica: Sastavni dijelovi stanice. Protoplasma, stanična jezgra. Kromoplasti. Vakuole itd.

2. Umnažanje stanica dijeljenjem. Dijeljenje stanične jezgre direktnim načinom. Struktura stanične jezgre. Trofoplasma i Kinoplasma.

3. Spolno rasplodjivanje. Nekoliko primjera iz carstva nižih organizama, zatim metazoa i metafita.

4. Mijena generacije kod bilja.

5. Hybridi. Mendelovi zakoni hybrida.

6. Postanak vrsta. Lamarckova i Darwinova teorija, De Wriesova mutacija.

II. Pedagogika.

1. Odabrana poglavja etike s osobitim obzirom na uzgojna pitanja.

Dr. Bazala Albert, kr. sveučelišni profesor.

A. Etični smjerovi.

1. Nativizam i empirizam. Intelektualizam i emocijonalizam. Utilitarizam, eudemonizam, etički idejalizam. Naturalizam, princip kulturnoga napretka, usavršivanja.

* Navajamo doslovno iz poslanega nam prospekta.

B. Iz individualne etike.

2. Faktori čudoredja. Sloboda volje.

3. Značaj. Individualnost i ličnost.

4. Čudoredje i vjera.

C. Iz socijalne etike.

5. Etika i politika. Princip narodnosti.

6. Čudorednost i umjetnost. Narodna kultura.

2. Psihologija djeteta.

Dr. Cividini Ante, učitelj donjogradske gimnazije.

1. Povjesni nacrt psihologije djeteta. Početak pedološkoga rada u Njemačkoj na okretu iz 18. u 19. vijek; nastavak u Sjevernoj Americi, Engleskoj, Francuskoj, Italiji, Švedskoj i dr.; sadanje uspješno ispitivanje u kolijevci pedologije.

2. Pojam } psihologije djeteta.
3. Zadatak }
4. Metode }

5. Postepeni razvitak tijela i duše u djeteta.

a) djetinjstvo: embrijon i fetus; novorođenče, dojenče ili dijete u pivoju; dijete koje se nosa, koje puza, koje postajiva i potrkava; „pametno“ ili „mudro“ dijete.

b) mladenaštvo: školsko dijete, „bedaste“ godine. Dječaci i djevojčice.

c) doba razvoja, mlada gospoda: spolno dozrijevanje. Mladič i djevoja.

6. Tipovi djetee duše: rasa, kultura. O samoubojstvu djece.

7. Darovitost. Nasljedstvo. Stjecanje i okolina.

8. Svijest: nominalistički, senzualistički, intelektualistički i realistički nazor o postanju samosvijesti.

3. Škola s pomoću rada.

Košćević Vjekoslav, učitelj na pučkoj školi u Zagrebu.

1. Što je škola s pomoću rada (die Arbeitsschule)?

2. Jedan dio rada u školi praktično prikazan i protumačen. Modelovanje, sadreni i betonski snimci, odljevi od olova i kositra; sve razjašnjeno izložbom izradaka predavačevih učenika pučke škole.

3. Specijalno hrvatski rad, t. j. hrvatski narodni ornamenat, protumačen i zorno prikazan izložbom slobodnih izradaka narodnih ornamenata predavačevih učenika šegrtske škole.

4. Život i škola.

Tomašić Ivan, ravnatelj pučke škole u Zagrebu.

1. Napredak prirodnih nauka i tehnike dadeše čovječanstvu novi nazor o svijetu-evoluciji, „razvoj od maglice do čovjeka“, prepodiše cijeli ljudski duševni i društveni život u demokratskom smislu.

2. Taj demokratski preporod čovječanstva ide za tim, da se svaki član ljudskoga roda obrazovanjem usposobi, da prema svojim urođenim darovima uzmogne biti dionikom u stjecanju i trošenju ukupnih duševnih i materijalnih dobara kulture, dakle i vrška ove: znanosti i umjetnosti.

3. Ovakovo obrazovanje za praktični život stječe se najbolje u životu samom. U tom obrazovanju škola je samo surogat života, pak je najbolja ona škola, koja je najvjernijim dijelom faktičnoga života.

4. Današnja škola nije dijelom savremenoga života; jer su oni, kroz čije je ruke prolazila sudbina škole svagda nastojali, da ju što više iserpe u svoje svrhe, a u to ime činilo im se nužno, da razvoju života, kad već nijesu mogli njega samog da spriječe, barem ne dadu ni zaviriti u školu.

5. Zato su sada sa školom svi nezadovoljni: država, crkva, roditelji, učitelji, školska djeca.

6. Nezadovoljnost se može umiriti jedino valjanom reformom školstva.

7. Glavni tabori, iz kojih se danas vojuje za reformu školstva, jesu:

Njemački savez za reformu školstva, Avstrijsko društvo za reformu školstva, Njemački uzgojni zborovi u Weimaru, Hambursko učiteljsko društvo za njegovanje umjetničkog obrazovanja, Kongresi za školsku higijenu, Njemačko društvo za pronicanje pučkih i dječjih igara, Internacijsalni kongresi za pronicanje risanja i umjetničkoga obrazovanja, Kongresi njem. društva za proučanje, zaštitu i dobrobit djece, Zavodi za eksperimentalnu psihologiju i pedagogiju, Zavodi za studij djeteta, Internacijsalni kongresi za moralno obrazovanje, Kongresi i spisi za propagiranje pacifizma, Društva i kongresi za seksualno pedagogiju, Učiteljsko društvo grada Leipziga, Učiteljsko društvo grada Bremena, Školska oblast grada Züricha, Školska oblast grada Münchena, Oblast komunalnoga školstva grada Budimpešta, Američanin John Dewey, profesor pedagogije i ravnatelj vseučilišne pokusne škole u Chicagu, Dr. Ewald Haufe, Berthold Otto, Magjarsko društvo za proučavanje djece u Budimpešti, Hrvatsko društvo za unapredjenje uzgoja u Zagrebu.

III. Književnost.

Hrvatska književnost u doba preporoda. Dr. Drechsler Branko, profesor donjogradske gimnazije.

1. XVIII. stoljeće u Hrvata.
2. Juraj Šporer.
3. Antun Mihanović.
4. Janko Drašković.
5. Ljudevit Gaj.
6. Ivan Mažuranić.
7. Stanko Vraz.
8. Petar Preradović.
9. Preporodna prosvjeta i politika.
10. Slovjenska, ilirska i hrvatska ideja.

Objavljeni program kakor tudi predavatelj nam svedoči, da bo imelo učiteljstvo — tudi slovensko — ki se udeleži teh predavanj, dovolj prilike, uglobiti se v te stroke in izpopolniti svoje znanje, ki bo prineslo mnogo koristi ne le njemu samemu, temveč tudi šoli in ljudstvu, med katerim deluje. Uverjeni smo, da pohiti na ta tečaj tudi več slovenskih učiteljev in učiteljic, ne bo jim žal niti truda ne gmotne žrtve. Zakaj ako se ni zbal ta ali oni slovenskih učiteljev vseh težkoč, ko je šel v Jeni, toliko lažje obiščemo kraljevo mesto Zagreb,

ker so hrvaški tovariši pripravljeni, preskrbeti slovenskemu učiteljstvu vse mogoče udobnosti.

Vsa podrobna pojasnila o tem tečaju daje radevolje dr. Ante Cividini, donjogradska gimnazija v Zagrebu.

Hrvaškemu učiteljstvu naše iskrene čestitke in mnogo uspeha!

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani, registrirana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca aprila K 116.541'60.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v pošt-nih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2. — 1/2. 3. popoldne in vsako soboto od 6. — 7. zvečer.

40letnica Učiteljskega društva za celjski okraj.

Že dolgo ni bilo tako lepega učiteljskega slavlja kakor povodom proslave 40 letnice „Učit. društva za celjski okraj“ v Št. Juriju ob j. ž. v četrtek, 5. t. m. Bil je to eden najkрасnejših praznikov v učiteljskem trudapolnem življenju, dan veselja, ki ostane vsakemu udeležencu v najlepšem spominu.

Prvi jutranji vlaki so z juga in severa pripeljali v Št. Jurij ob j. ž. lepo število tovarišev in tovarišic. Pod vodstvom živinozdravnika gospoda Uršiča in tajnika gospoda Drogenika si je učiteljstvo ogledalo vzorno napravo šentjurske mlekarne, obenem je tudi videlo sterilizovanje mleka. Mlado podjetje se čvrsto razvija, znamenje, da je v rokah delavnih, požrtvovalnih mož. Želimo naprednemu podjetju mnogo uspeha, obenem ga pa tudi vsakomur najtopleje priporočamo.

Ob 9. uri popoldne pa se je učiteljstvo zbralo pred slovensko kmetijsko šolo. Ravnatelj gospod Bellé in kmetijski strok, učitelj Zidanšek sta blagohotno razkazovala vso napravo. Če je to tudi le trohica, ki so jo bili prisiljeni dati gospodje deželni očetje slovenskemu narodu na Štajerskem, vendar človeka veseli, da smo si štajerski Slovenci vsaj toliko priborili in da so prišli v Gradcu do spoznanja, da tudi mi hočemo več izobrazbe — pa v svojem jeziku. Pod vodstvom takih izbornih moči bo slovenska kmetijska šola pač lepo procvitala. Gospodu ravnatelju, kakor tudi strokovnemu učitelju Zidanšku izrekamo tem potom najlepšo zahvalo za njiju požrtvovalno razkazovanje.

Ob 11. uri se je pričelo slavnostno zborovanje v šentjurski šolski palači. Že lepi, moderni, zračni prostori šolske palače so vsakega udeleženca napolnili s slavnostnim razpoloženjem, ki se je še povečalo, ko je vstopil v polno nabito šolsko sobo (za bodoče pripravljene) 5. razreda. 110 udeležencev je napolnilo šolsko sobo do zadnjega kotička.

Uprav ginjen nad tako krasno udeležbo je otvoril zborovanje predsednik celjskega učiteljskega društva, tov. Fran Brinar. Pred vsem je pozdravil „Benamina“ med mlajšimi učiteljskimi društvi, krvnega brata celjskega učit. društva, laško učiteljsko društvo in njega vrlega predsednika tov. Gnusa. Pozdravil je nadalje šmarsko-rogaško učiteljsko društvo, ki se je skoraj polnoštevilno udeležilo slavlja, nadalje zastopnika savinjskega učit. društva tov. Rada Tusa, zastopnico slovenjebistriškega učit. društva tovarišico Hinterlechnerjevo iz Poljčan, zastopnici konjskega učit. društva tovarišici Pavličev in Stegenškovo. — Pozdravil je dalje zastopnika izvrševalnega odbora Narodne stranke dr. Kalana, zastopnika akademične napredne mladine, predsednika „Zveze slov. štaj. učiteljev in učiteljic“ tov. nadučitelja Rajšpa in nje tajnika tov. Šijanca iz Gornjega grada, zastopnika šentjurske napredne mladine gg. Ferleža in Drogenika.

Pismeno je pozdravil slavlje tudi c. kr. nadzornik in c. kr. učitelj na učiteljski v Mariboru ter član našega društva tov. Schmoranz. Tovariš nadučitelj Sivka je v imenu učiteljstva in kraj. šol sveta šentjurskega pozdravil zborovalec, kliče jim „Dobro došli!“

V imenu odbora Narodne stranke želi g. dr. Kalan ob 40letnici celjskega učit. društva slovenskemu učiteljstvu, da bi kot pionirji prosvete razbili temo v slovenskem na-

rodu, tako kakor je nekoč pruski „Schulmeister“ pri kralji. Gradcu premagal Avstrije, želi dalje, da bi med Narodno stranko in učiteljstvom, ki se je vedno borilo za napredno idejo, ostalo vedno tako dobro razmerje. — Predsednik „Zveze slov. štaj. učiteljev in učiteljic“ tov. Rajšp je v svojem krasnem govoru omenjal, da je 40 let v človeškem življenju dolga doba, a za učit. društvo kakor je celjsko, ne, češ, društvo je mlado in krepko kakor ob svojem rojstvu, doseglo je s svojim vztrajnim delom ne le svoj namen, ampak ga je celo prekoračilo, zakaj društvo ni bilo le torišče, ampak vodnik in svetovalec vsemu štajerskemu, da, celo vsemu slovenskemu učiteljstvu. V tem društvu se je porodila ideja „Zaveze jugoslov. učit. društev“, pa tudi „Zveze“. Kot predsednik „Zveze“ iskreno pozdravlja svojo krepko hčer, želeč, da bodi društvo vedno torišče in ognjišče slovenskega šolstva in teženj učiteljskega stanu.

Nato so se pogovorile še nekatere društvene zadeve, zanimajoče tudi druga učiteljska društva, zlasti dopis „Zveze“ glede poslovnega jezika pri uradnih skupščinah. Po soglasnem sklepu se čimprej skliče shod predsednikov vseh slov. učiteljskih društev, da se na tem pogovori enotna taktika v prej omenjeni zadevi. Predsednik je tudi čestital tov. Arminu Gradišniku na imenovanju za častnega člana „Zveze“. Nato je bil slavnostni govor predsednika tov. Fr. Brinarja.

Preprosto, a pregledno je podal sliko društvenega delovanja celjskega učit. društva tekom 40 let, da smo v duhu živeli vso dobo društvenega delovanja. Saj bi pa tudi težko našli tovariša, ki bi mogel lepše razviti sliko te dolge dobe tako dobro kakor on, ki se z veseljem spominja dni, ko je vstopil pred 20 leti poln idealov kot mlad učitelj v to društvo, ki se ga i danes oklepa z vso silo in vnemo, saj mu budi današnji slavnostni dan sto in sto lepih spominov, ko je v društvu nastopil prvič kot govornik in kjer je preživel toliko krasnih dni. — Ves ta govor priobčimo prihodnjič v celoti.

Na koncu slavnostnega govora je tov. Armin Gradišnik še slikal vse vrline predsednikov, poudarjajoč njegovo vztrajnost in ljubezen do tovarišev. Sklenil je z besedami: „Bog daj procvit celjskemu učit. društvu, ki bodi vedno zaščitnik pravega tovarštva in tovariške ljubavi, ki bodi neustrašen boritelj učiteljske zavednosti. Ohrani nam pa Bog tudi zdajnega predsednika tov. Brinarja!“ Viharno ploskanje.

Ko je še bil tov. Blaž Jurko predaval o autohniizmu Slovanov, je tov. Brinar zaključil oficialni del slavlja.

Ob pol 2. uri pop. je bil v dvorani Nendlove gostilnice banket, ki se ga je udeležilo nad 80 oseb. Fina postrežba je vsakega popolnoma zadovoljila. Pri banketu so govorili tov. Fr. Brinar, dr. Milko Hrašovec, tov. Ivan Sorčan in tov. Tomo Kurbus. — Tov. Fran Brinar je prečital kmalu po zborovanju došle brzojavne čestitke, ki so jih poslali: serniško-brežiško učit. društvo, državni poslanec Roblek in dež. poslanec dr. Vekoslav Kukovec, c. kr. nadzornik Supanek, nekdanji predsednik in sedanjí častni član Anton Brezovnik, dež. poslanec tov. E. Gangl, nekdanji član društva tov. Kobek, gornjegrajsko in ljutomersko učit. društvo.

Ob slavnostnih napitnicah in petju tovarišev pevcev je prehitro minil čas. Proti večeru se je mnogo tovarišev odpeljalo, precej pa jih je tudi ostalo pri koncertu, ki ga je vodil tov. Čulek. Koncert je uspel sijajno in moramo tovarišu Čuleku le čestitati na tako lepem uspehu.*

Vsako se je vrnil domov poln lepih spominov na ta dan, okrepljen za nadaljno prosvetno delo. Učiteljsko društvo celjsko pa prednjači vsem štajerskim učiteljskim društvom, da bo baš ob svoji 50 letnici stalo krepko kakor danes na braniku za pravo učiteljstvo in naroda svojega!

Značilno pismo.

Uskokom v album.

Naš urednik je dobil od prijatelja pismo, kjer stoje tudi te značilne besede: „Kako se Ti godi? Meni slabo; od oktobra sem bil bolan, štiri tedne v postelji, v aprilu sem zopet začel poučevati. Obravnave v deželnem zboru sem čital z veseljem, a niso prinesle

* Glej današnje štajerske vesti!

Uredn.

ničesar. Oh, ti grdi klerikalci, res nas bodo izstradali. Sila in glad sta nekoliko razredčila naše vrste, upam, da smo sedaj čisti! Mi pa stojmo in pademo s svojim prepričanjem, pa naj se zgodi, kar hoče! Stradati in trpeti me ne bodo učili, saj sem temu vajen od mladih nog, v boju pa že stokrat preizkušen in dobro utrjen, pa se nič ne bojim!“ — Te moške besede naj citajo uskoki in — sram jih bodi!

Šola in alkohol.

Šola in alkohol je bila tema, ki jo je obdelal 10 letni abstinenc, nadučitelj Rudolf Horvat, pri učiteljskem krožku v Zagorju na Notranjskem dne 12. maja 1910. Njegov namen je bil v prvi vrsti ta, tudi svoje tovariše vneti za protialkoholno gibanje med našo šolsko mladino.

V ta namen je navedel najprvo nekoliko zgodovinskih podatkov, potem pa svojo metodo, ki jo uporablja že od začetka šolskega leta 1906/7. z več ali manj ugodnim uspehom. Zanimalo je navzoče tovariše seveda zlasti zadnje. Združil je svoje misli o protialkoholnem delovanju v sledeče teze:

1. Odraslim ljudem in tudi šolski mladini naj o posebnih prilikah govori g. župnik (katehet) o škodljivosti nezmernega uživanja opojnih pijač z ozirom na dušo. Učitelj pa naj priredi poseben roditeljski sestanek, pri katerem naj pojasni veliko škodo, ki jo povzroča alkohol v telesnem in posebe gospodarskem oziru. Govorijo naj grozne številke.

2. Učitelj, ki je obenem občinski odbornik, naj poskrbi, da se uvede, kjer se še ni zgodilo, najvišja občinska naklada na žganje in pivo. (To je dosegel govornik, in si s tem nakopal veliko sovraštvo gostilničarjev.)

3. Učiteljstvo bodi zdržno ali vsaj zmerno pri uživanju opojnih pijač; pa saj nam tudi drugega ne kaže pri teh beraških plačah.

4. Vsak krajni šolski svet nabavi za šolo Weichselbaumovo sliko s popisom, ki ga naj čimprej kateri izmed naših prevajalcev prevede na slovenščino, ako se še ni zgodilo dozdaj.

5. Pri jezikovnem pouku ne čitajmo beril, ki hvalijo pitje, četudi le vino.

6. V računstvu dajamo prav pogostokrat izračunavati, koliko zapravi pijanec, kolikšno škodo povzroča občinam zaradi zanemarjenja vzgoje svojih otrok, kar je prav dobro izvedel tov. Bernot v knjigi: Stiasny „Učne slike“ za ponavljalno šolo. Opozorimo otroke posebe, koliko denarja se zapravi s pijančevanjem v posameznih deželah. Tako čitamo v „Zlati dobi“ da se je zapravilo lansko leto nad 30 milijonov kron, kateri denar je šel po večini iz dežele. Te številke naj poneso otroci tudi domov, da jih sporočijo staršem; učitelj pa učenje izprašuj pozneje, kakšen vtisk so napravile na domače. Zato imej

7. vsaka šola list — mesečnik „Zlata doba“, ki se naroča za 3 K v Ljubljani. Pri tem listu mi je posebno všeč dejstvo, da bicha po zasluženju pijančevanje vseh strank in tudi igre, katere se prirejajo po naših „izobraževalnih“ gledališčih.

8. Ker šolarji največ alkoholnih pijač spijejo o priliki cerkvenih shodov (ob žegnanju) in po nekaterih krajih tudi na svoj imendan, opozori učiteljstvo zlasti pred takimi dnevi na škodljivost alkoholov ter jih izkušaj pridobiti za abstinento. Seveda se mora to goditi jako previdno, mislim namreč glede obljube. Nikogar se ne sme siliti v to, da se zaveže vzdržati se opojnih pijač. Kdor pa sam od sebe to obljubo stori, naj se ga vpiše v posebni zapisnik, ki se v njem pri reviziji vpisujejo zaznave glede tega, ali je držal obljube ali ne, kateri je bil vzrok, da je ni izpolnil i. dr. To se naj godi po vsakih večjih praznikih, po počitnicah in tudi vmes. (Uvedel sem tak zapisnik že leta 1906, le žal, da ga nisem mogel natančno voditi, ker mi je primanjkovalo časa in pa tudi zaradi tega sem ga opustil, ker so bile sčasoma zaznave preenočilne in torej zame brez pomena.) Zato svetujem, da bi se tak zapisnik sicer napravil vsaj za eno leto, v katerega se vpiše popolne zdržnike, dalje one, ki se zaobljubijo, da ne bodo pili žganja in obenem tudi nekadilce. Opozarjam ob tej priliki, da se proti kajenju med šolsko mladino še mnogo premalo deluje! Prelamljalce se naj

izbriše iz zapisnika ali vsaj ne navaja več k obljubi!

9. Posebno ugodno priliko nudi učitelju za protialkoholno delovanje predmet prirodoslovje. Ne zabi nobeno leto obravnavati v višjih razredih in v ponavljalni šoli razprave „Alkohol“, ki jo dobiš v A. Maierjevi knjigi „Učne slike“ iz prirodoslovja za III, IV. in V. razred.

10. Pri zgodovinskem pouku omenimo najprej Aleksandra Velikega, ki je moral zaradi nezmernega uživanja alkohola še kot mlad človek v hladni grob; dalje Rimljane, ki so se v poznejši dobi tako pomehkčili zaradi prevelikega pijančevanja, da so izgubili svoje cesarstvo. Nasprotno pa so si pridobili stari Rimljani ravno zaradi svoje zmernosti skoraj ves takrat znani svet. Kot zmerna uživalca alkohola lahko imenujemo Karla Velikega in kralja švedskega, Karla XII.

11. V zemljepisju seznanimo otroke kot najznačilnejše z Indijanci, ki propadajo le zaradi alkohola. Pri Bavarski opozorimo, da se tam zvari in izpije največ piva, ki povzroča tolsto srce, težko sapo in kap. Dalje opomnimo, da mora dežela le zaradi vedno večjega pijančevanja zidati blaznice, hiralnice in ječe. — Kadar poučujemo o severnih mrzlih krajih, omenimo, da žganje ni neobhodno potrebno, da se ubranimo mraza, kar sta zadostno dokazala pogumni mornar Weyprecht in njegov naslednik Frithjof Nansen, ki sta prepotovala najmrzlejške kraje naše zemlje brez vsakega alkohola.

12. Da zadobijo otroci prave pojme o naši zemlji, je jako koristno, da napravljamo z njimi večkrat razne izlete. Pri takih prilikah naj se nikakor ne daje mladini alkohola, tudi vina ne, in takrat naj se ga zdrži še učiteljstvo.

13. Pri obravnavi človeškega telesa uporabljaj tudi Weichselbaumovo sliko, na kateri otrokom lahko pojasniš strašne učinke nezmerne pitja alkoholovega.

14. O priliki tolovadbe povejmo otrokom, da boritelji in turisti ne uživajo nobenega alkohola, kadar se trenirajo; ter da oni vojaki, ki niso užili opojne pijače, bolj vztrajajo na pohodu nego drugi, ki so si ga malo „privoščili“.

15. Da bi bil uspeh protialkoholnega gibanja splošno popolen, bi morala na pomoč priskočiti v prvi vrsti vlada, ki je vsaj toliko storila, da je nam učiteljem zaukazala delovati proti alkoholu. Tako imenovani „Gotenburški sistem“ bi se pa pri nas jako težko izvedel. Le da je slika celotna, ga omenjam. V Gotenburgu na Švedskem se je pred več leti ustanovilo človekoljubno društvo, ki je zbiralo denar in potem v mestu pokupilo vse žganjarske koncesije, ki jih je potem pod prav težkimi pogoji in v majhnem številu zopet oddajalo. Ta sistem so kmalu potem posnemala druga mesta v Skandinaviji in na Finskem v Rusiji. Uspeh je bil čudovit; tako je n. pr. Švedija, ki se je poprej imenovala dežela žganjarjev, postala v kratkem dežela najtreznejših ljudi. Leta 1829. je prišlo povprečno 46 l žganja na vsakega prebivalca, a leta 1888. le 6-9 l.

Končno še nekaj opazk k našemu, to je zagorskemu šolskemu protialkoholnemu delovanju.

Ker se je na moj predlog začelo delovati z vsemi tu navedenimi sredstvi (takrat je klicala na boj proti alkoholu radikalna „Piščalka“), je to delovanje v začetku zbudilo splošno pozornost, kakor je že pač navadno pri vsakih novih uredbah. Tako je bilo torej tudi v naši šolski občini. Nekateri so naše prizadevanje hvalili, drugi ga zasmehovali in se mu rogali, posamezni zaslepljeni in med njimi celo nekaj staršev pa so protestirali, češ, kaj naj damo sedaj otrokom piti, kadar delajo na polju, po travnikih in senožetih.

Priredil sem zato roditeljski sestanek in vsem odgovoril, kakor je bilo potrebno, a obenem jih prosil, da naj mladini prizanašajo vsaj z zastrupljanjem z žganjem.

Takoj pa omenjam, da je naše ljudstvo splošno precej zmerno glede alkohola in ni bilo zato nič posebnih težav odvaditi otroke od uživanja opojnih pijač. Zlasti deklice so se — kakor so mi pripovedovali večkrat starši — prav hrabro držale svoje obljube. Pri tem omenjam, da pristajam popolnoma besedam tov. Dragotina Česnika, da je jako nevarno otroke preveč z obljubami nagovarjati, ker bi

polagoma otroci, ako ne bi držali teh obljub, sploh nobene ne smatrali za svete, kar bi ne bilo v njih moralno korist. Posebno pa moram poudarjati, da je zlasti moja popolna držnost mnogo pripomogla k precej dobremu uspehu.

Res je, da nisem postal zdržnik zaradi stvari same, ampak le zaradi prevelike nervoznosti, kar so tudi otroci vedeli, vendar sem jim na lastnem zgledu pokazal, da se lahko in dobro živi brez alkohola.

Po predavanju se je več tovarišev in tovarišic zavezalo, da hočejo na enak način pozikisati delovati proti alkoholu in opazovanja pozneje priobčiti.

* * *

Pri tem učiteljskem krožku se je že sklenilo splošen dnevni red za učiteljske krožke, ki je sledeči:

1. Voli se predsednika in zapisnikarja, ki naj bosta pri vsakem drugem, da se na ta način vsak privadi temu opravilu.
2. Znanstveno predavanje.
3. Aktualna vprašanja iz učiteljskega in šolskega življenja.
4. Dan in kraj prihodnjega krožka.
5. Prosta zabava.

Za sedaj se je sklenilo prirediti prihodnji krožek 7. julija t. l. v št. Petru na Krasu ter naprositi tov. Justina, da nam predava o pivski flori. S tem je bil zaključen naš prvi letošnji učit. krožek.

To je oliko.

V dokaz, kako razumevajo klerikalec oliko, si je dobro zapomniti, kaj piše „Domoljub“ slovenskemu ljudstvu v pouk in zabavo.

„Domoljubov“ izdajatelj in odgovorni urednik je deželni in državni poslanec, duhovnik Ignacij Žitnik, doktor svetega pisma! „Domoljub“ je tisti list, ki pod imeniteto dr. Žitnika napredno učiteljstvo najsirovejše blati in obrekuje. Kakšen vonj razširjajo cvetke z „Domoljubovih“ gredic, to naj dokazujejo citati iz imenovanega lista, ki smo jih izpisali iz ene same (19.) številke!

Ta list piše na strani 303. doslovno: „Zakaj kopičijo duhovni in samostani premoženje? Tako vprašuje liberalni pijanec v „Gorenjcu“. Odgovor: Zato, da bo mogel on, ki postane vsled pijače napol mrtva podgana — slepa je že zdavna — in mu noben gostilničar niti frakeljna ne bo več zaupal na puf, pokljukati na farovška vrata in prositi za desetico, da si bo zopet mogel malo privezati alkohola vajeno dušo.“

Na strani 305. čitamo v dopisu iz Vač: Naše županstvo se ni pokazalo tistih slavnih podpisov za Blagajneto. (Blagajne je učitelj na Vačah. Op. uredn.) Kaj neki odlaš? — „Slovenski Dom“ ali „Ciganski pes“ je pisal v listnici, da Blagajna z Vač nič ne piše. Lepo je od Blagajneto, da se že sramuje „Ciganskega psa“, ki ga je lani v toliko hiš peljal na rejo. Mi pa vemo, da vsi njegovi pajdaši ne spravijo enega dopisa skupaj, prepisati in podpisati bi pa že kateri znal. Če bi mi rekli, da Blagajna ne piše, to bi nam njegovi prijatelji očitali laž, a samo takrat po pravici! Ko je brezobzi „Ciganski pes“ nad nami tulil, tedaj so se otročaji plaho stikali k starim mamicam ter vsi zapečkarji napovedovali, da nas bo raztrgal, če le nimamo „Kolomanovega žegna“. Pa se še vsi prav dobro počutimo.

Na isti strani stoji dopis iz Dobrepolj: „Neki pristaš narodno-liberalne stranke mi je že drugič naročil „Slovenski dom“, me neč, da me s tem pripravi na svojo stran. Toda škoda denarja in časa, ki ga za to potrosi, kajti „Slovenski“, oziroma „Svinjski dom“ še ne pogledam ne, ker vsak pošten človek mora spoznati, da v tem listu ni skoraj nobena beseda resnična. Zatorej tistemu gorečnemu liberalne stranke svetujem, ako name-rava še kaj denarja v ta namen potrositi, naj si rajše kupi tobaka ali pa soli, bo bolj pametno. Pa brez zamere! — And. Adamič, Orel v Dobrepoljah.“

Najbrže učita Adamiča take olike oba vrla tovariša Štrukelj in Odlasek — orla vseh dobrépoljskih orlov — ona dva tovariša, ki se tako dobro počutita tam, kjer slovenski dom s takim očividnim zadovoljstvom izpreminjajo v — svinjak! To je gotovo čudovito krepstno, na vsak način pa duhovito!

Vprašamo: Kam pa tirajo klerikalni pedagogi s tako sirovostjo slovensko ljudstvo? Ali je opravičeno, da smejo klerikalec govoriti

o sirovosti koga drugega? Ako se taka „vzgoja“ vrši pod zaščito duhovščine, je to stvar, ki je zanjo duhovščina sama odgovorna. Toda škandal je, da se dobi učitelj, ki priliva takim gnojnim grdam! Škandal je to, in sicer tako velik, da ga ne opraviči nobeno — krščansko mišljenje!

Vprašanje italijanske pravne fakultete.

Minulo soboto so imeli italijanski visokošolci na Dunaju shod, na katerem so sklenili zahtevati osnutje italijanske pravne fakultete v Trstu in glede drugih fakultet priznanje študij in izpitov, ki so bili napravljeni v Italiji. Le v tem vidijo zadovoljivo rešitev italijanskega vseučiliškega vprašanja v Avstriji.

Korespondenca „Austria“, ki je kakor znano, glasilo nemških krščanskih socialcev, pa piše:

„Tudi diplomatični krogi so proti italijanski pravni fakulteti v Trstu in se zavzemajo v zadnjem času odločno za Dunaj. Ugroženje nemškega značaja državne prestolnice s par sto italijanskih dijakov je pri prebivalstvu dveh milijonov poploluoma izključeno; nasprotno bi bila prisotnost močnega italijanskega elementa neko gotovo protitežje proti marsikakim poslovanjevalnim namenom. Pričakovati je torej da bo proračunski odsek odobril Dunaj kot sedež in da bodo tu odločilni oziri na patrio-tični in narodni moment.“

Literarna zgodovina narodnega gospodarstva.

Izbrani eseji.

Spisal F. L. Tuma.

Stari vek.

(Konec.)

Ravno tako, kakor izključuje vse siromake, izključuje tudi vse bogataše: njegov ideal je srednji stan *mesotēs*, ker pozna ta več pokornosti kakor bogatini in zna bolje vladati od siromakov.

Sužnje smatra kot popolno naravno pravico. Kamor pogledamo v življenje, najdemo ukazovanje in poslušnost. Kdor se da podvreči, prizna že s tem tujo vladno nad seboj. Imenuje jih na nekem mestu „živo orodje“.

Vsako pridobivanje v večjem obsegu smatra kot pogubno in nevredno človeka, ker zbuja slast po zabavah in zamaže pravnost. Bogastvo in denar ni eno in isto, kar dokazuje z znano pripovedko iz Grške mitologije o kralju Midasu, ki mu je uslišal Dionizij prošnjo, da bi se izpremenilo vse v zlato, kar bi se dotaknil s svojimi prsti. Ko je prijel nato za kruh, se je hitro izpremenil v zlato in tako je bilo z vsako hrano. Ali drugače nima o kapitalu pravih pojmov. Tudi on prepoveduje posojevanje na obresti. Prebivalstvo mora ostati vedno v gotovem razmerju: če je število preveliko, se prične nemiri, če je premajhno, je neodvisnost države v nevarnosti.

V „Politiki“ je zbral in podal Aristotel vse znanje svojega časa. V nekaterih panogah, kakor astronomiji in matematiki, so ga sicer Grki prekosili, ali na polju socialnega raziskovanja mu ni bil nihče več kos.

Obrniti se nam je končno v Rim, v državo Latincev. Če so bili Grki narod umetnosti, skulpture in poezije, idealisti čiste duše, potem imenujemo lahko Latince v nasprotju s tem narod države in zakonodaje, realiste skozi-nsko. Grki so bili civilizatorji starega sveta, Latinci so njegovi osvobodjevalci.

Kulturno so se opirali vseskozi na tuje narode. Najprej so bili v odvisnosti Etruščanov, potem pa od Grkov, na katere jih veže Enejeva pravljica trojanskih vojn. Vse bogove so posneli po grškem izvoru, stvarili si niso nikakega narodnega epa, vsa njih latinska poezija in satira ni nobena prava umetnost: ostriro razuma in življenjska modrost prevladuje fantazijo in čuvstvuječe srce. Umetnost sama jim ni srčna potreba, ni izraz njih božjih idealov, ne tvori njih vere. Potrebujemo pa samo v toliko, kolikor praktično služi poveličanju posvetnih dogodkov in zato so razvili samo arhitekturo do gotove stopnje.

Pač je vplivala mogočna peripatična šola tudi na etično spoznanje Rimljanov, ali tukaj so imeli pravi smisel samo za likurgično in stoično filozofijo. Ta špartanska atmosfera je bolj prijala osvojujočemu Rimljanu, temu personificiranemu vojaškemu režimu.

Tisti redki latinski avtorji, ki prihajajo za nas tukaj v poštev, niso prišli potom filozofsko-spekulativnega ugibanja do gotovih gospodarskih konkluzij. Rimskemu realistično-utilitarnemu značaju primerno bi bilo sicer pričakovati večjih samostojnih del na tem polju; v resnici obstoje samo mimogredoči zapiski ali mnenja o tem ali onem gospodarskem pojavu.

Znano je, da so bili Latinci izprva poljedelci. Ta obrt je bila v začetku splošno narodna, ali hitro so jo jeli prepustiti sužnjem, čim so si pričele prisvajati rimske legije sosednje narode. Do vojn s Hanibalom je bilo sicer še vedno dobiti proste kmetije med Latinci, ali čim je zmagoval rimski orel nad kartaginsko pomorsko silo, se je pričel uvoz žita najprej iz Sicilije in potem iz Afrike. Kmetje so opustili delo na polju in šli so ali kot vojaki v taboru Marijev, Sul, Cesarjev ali so postali v mestu pravcati proletarij s svojim krikom „panem et circenses“ — kruha in iger.

Smrti udarec je zadala zadnjim prostim kmetijam Klavdijeva postava (218 pred Kristom), ki je prepovedala senatorjem in njihovim sinovom vsako pomorsko trgovino, ker je veljalo pridobivanje denarja s kupčijo kot sramotno ali vsaj jako ponižujoče. Kam je šel potem denar, ki ga je iz vojnih kontribucij in uprave raznih pravic kar lilo v Rim? V zemljo, v latifundije! Kjer je oral prej latinski kmet svoje njive in sejal seme ter žel žito, so bili nasejani sedaj nepopisno čudoviti parki, žuborela je voda vodometov in šumljal je pesek pod sandalami bogate Rimljanke. Horac toži v eni od o žalostno minuli dobi.

Cicero, Seneca in Plinius omenjajo mestoma te dogodke. Cicero v toliko, v kolikor se je naučil iz grških filozofov, ki jih je znal izborno posnemati in prelagati na latinski jezik; Seneca je bil filozof in vzgojitelj Neronov in opisuje mestoma kritično obstoječe dogodke, a drugače brez vsake samostojne misli; Plinius, ta pridni rimski enciklopedist, se ravno tako izerpne v tej kritiki s tem razločkom, da se navdušuje za naravo in obdelovanje zemlje v smislu, ki je jako podoben Rousseaujevemu na pragu francoske revolucije, ko je vladala v Parizu podobna nenravnost in potratnost kakor v nekdanjem Rimu. Največji rimski polihistor Varro (116—27) je napisal v svojem 80. letu knjigo o poljedelstvu, ki ima ravno tako le tehničen pomen, kakor kasneje Columellova (roj. 60 po Kr.) poljedelska enciklopedija „De re rustica“. Slednja dva sta znamenita kvečemu zaradi tega, ker sta v zgodovini prva, ki sta dejala, da je veliko več vredno delo prostega kakor neprostega človeka. Columella pripisuje sploh ves propad rimske agrikulture uvedbi sužnje, ki so gospodarski omogočili nastanek in obstoj latifundij.

Tudi pri latinskih juristih ne najdemo več kakor kvečemu par klasifikacij in spoznanje, da ni denar nič samovoljno izmišljenega, ampak da nosi vrednost v sebi, ki so mu jo dale gospodarske razmere, iz katerih je tudi nastal. Rimsko pravo pozna predpise v zadevi privatne lastnine, o dvigi prebivalstva, o suženjstvu, o nadzorstvu pri razsipanju imetja in gotove omejitve z ozirom na potrošanje.

Le o enem vprašanju govore skoro vsi latinski avtorji: To so obresti. Večina je bila proti vsakemu posojevanju na obresti; med slednje je spadal tudi Cicero, gotovo zaradi zgleda svojih grških učiteljev. Catonu je bilo posojevanje na obresti celo podoben zločin kakor umor. Nekaj časa je bilo tako posojevanje v Rimu celo postavno prepovedano (340 pred Kr.) Ali ne ta ne oni ni razvil take teorije o obrestih, kakor jo najdemo pri nekaterih modernejših pisateljih.

V Londonu, 13. januarja 1910.

Srednješolski vestnik.

**** Nižjo realko ustanovi češka „Ustf. Mat. ce Školská“ v Břeclavi** začetkom prihodnjega šolskega leta. Tako poročajo brnske „Lidové noviny“.

**** Umrl je 3. t. m. Kosta Divjak**, profesor na osješkem učiteljskem.

**** Stoletnica srbske gimnazije.** V Novem Sadu na Ogrskem slavi 1. junija tamonjša srbska gimnazija stoletnico svojega obstanka. Slavje bo trajalo tri dni; povabljeni so vsi živeči bivši gojenci tega zavoda in vsi prijatelji narodnega šolstva.

**** Stoletnica Stanka Vraza.** Na prošnjo Društva hrvaških profesorjev v Zagrebu je hrvaška vlada odredila, da se stoletnica Stanka Vraza proslavi proti koncu tega šolskega leta v vseh srednjih šolah.

**** Ustmeni zrelostni izpiti na srednjih šolah v Primorju** se vrše, in sicer na državni realki v Trstu od 1. do 5. julija, na državni gimnaziji od 6. do 9. julija; na državni gimnaziji v Gorici od 30. junija do 5. julija; na državni realki v Gorici od 6. do 9. julija; na državni gimnaziji v Pazinu pod predsedstvom nadzornika Matejčiča od 2. do 5. julija.

Književnost in umetnost.

Društvo „Pravnik“ je izdalo in založilo VII. zvezek avstrijskih zakonov v slovenskem prevodu. Ta zvezek obsega državne osnovne zakone in druge ustavne in upravne zakone z odločbami najvišjih sodnih dvorov ter izpremenjene deželne rede in deželne volilne rede. Zbral in uredil Stefan Lapajne, c. kr. okrajni glavar v p. v Ljubljani.

Taka zbirka državnih osnovnih in drugih ustavnih in upravnih zakonov, ministrskih naredb ter judikatov najvišjih sodnih dvorov poleg deželnih redov in deželnih volilnih redov je bila čimdalje potrebnejša, in sicer ne samo za pravnike, osobito za upravna in avtonomna oblastva, ampak tudi splošno za vse one kroge, ki stoje v političnem življenju in se bavijo z upravnim pravom.

Posebno pa bo ta zbirka tudi dobro došla županstvom. Zbirka vsebuje tudi interkonfesi-onalni zakon iz leta 1868., zakon o uredbi vnanjih pravnih razmer katoliške cerkve iz leta 1874., zakon o uredbi prispevkov za katoliško bogočastje iz leta 1874., zakon o priznanju verskih družb iz leta 1874., in deželni kon-kurenčni zakon za vzdrževanje katoliških cerkv in duhovniških poslopij. Obsega pa tudi ta zbirka domovinska zakona iz leta 1813. in 1896., kakor tudi volilne rede za deželne zbornice slovenskih pokrajin. V tej zbirki pa je končno zbranih nad 600 judikatov vrhovnih sodišč v najvažnejših in spornih slučajih upravne ali sodnijske prakse.

Knjiga ima isto priročno obliko, kakor dosedaj od „Pravnika“ izdane zbirke zakonov, obsega 30 pol ter stane vezana 6 K. Dobi se pri društvu „Pravnik“ in v knjigotrdnicah. — Toplo priporočamo!

Politiški pregled.

*** Jezikovni zakon za vso državo.** Z Dunaja poročajo, da je češki poslanec Bukvaj sestavil jezikovni zakon za vso državo in ga že predložil v razpravo posameznim parlamentarnim strankam. Zakonski načrt obstoji iz 19 paragrafov. § 1. navaja jezike, ki so v deželah navadni; § 2. pa jezike, ki so navadni v posameznih okrajih.

*** Monopol na vžigalce** bo po poročilu budimpeštanskih listov sigurno uveden, in sicer ne le na Avstrijskem, temveč tudi na Ogrskem. Tozadevni dogovori so malone že popolnoma dokončani.

*** O slovenskem kongresu v Sofiji** je razpravljal te dni vseučiliški profesor Fedor J. Korš, znani prevodilec Prešernovih pesni na ruski jezik, v „Obščestvu slovanske kulture“ v Moskvi. Končno je izjavil, da ne soglaša s sedanjim programom slovanskega kongresa v Sofiji, in sicer zategadelj ne, ker se bo na shodu razpravljalo samo o položaju jugoslovanskih držav. Korš je mnenja, da bi se na kongresu moralo razpravljati o položaju vseh slovanskih držav, ker sicer ta kongres ne bo vsaslovenska, marveč samo jugoslovenska prireditelj. Korševemu mnenju so se pridružili vsi zborovalci ter sprejeli resolucijo, v kateri zahtevajo, da se program sofijskega shoda razširi in da se raztegne na vse slovanske narode.

*** Vseslovenski shod.** V zadnji seji pripravljalnega odbora za vseslovenski kongres je poročal predsednik Bobčev o svojih razgovorih z dr. Kramarjem in Poljakom Dmowski-m. kakor tudi s srbskimi delegati v Beogradu. Shod se odpravi nepreklicno dne 6. julija in bo trajal štiri dni. Razen skupine Dmowski-ga se vsi udeležje kongresa. Odbor v kratkem razpošlje vabila.

*** Obdavčenje železa.** Poslanec Steinwender je vložil predlog, da se obdavči železo. Železni kartel vleče ogromne dobičke na škodo splošnosti. Čistega dobička ima nad 51 milijonov kron. To naj država obdavi s 30 %, kar bi ji dalo 15 milijonov. Davek naj se tako upelje, da bo zadel zgolj tiste, ki imajo dobiček, torej neposredno kartelovce.

*** Krščanski socialci.** Tožba krščansko-socialnega občinskega ter deželnozborskega kluba na Dunaju proti kršč. socialnemu mestnemu svetovalecu in dež. poslancu Hrabu, ki jim je očital koristolovstvo, je pokopana. Nižjeavstrijski dež. zbor ne bo sklican meseca maja, pa tudi ne začetkom junija; Hraha torej ne more biti izročen sodišču. To je seveda tožiteljem povsem všeč. Krščansko-socialni klub ima gotovo toliko vpliva pri vladi, da bi bil doseglj sklicanje deželnega zbora, če bi bil hotel. Sedaj razglasajo krščanski socialci, da bo zadevo reševalo častno sodišče. Tako bo vsaj vse ostalo lepo med štirimi očmi.

Ne zabite „Učiteljskega konvikt!“

Učiteljski vestnik.

Okrajne učiteljske organizacije.

Referent s slovenskega vseučiteljskega abit. sestanka v Ljubljani 1. 1909.

(Dolge.)

Dasi bi lahko naslednji del — pravila — izostal, vendar se mi zdi to tudi pomembno in važno očitati za naraščaj, ker mu nejasnost, ki nastane iz tega dela v premenljivih slučajih, dela obilo skrbi, pregledav in ga dovaja do malobrižnosti v stanovskih vprašanjih.

Društveniki: a) Pravi društveniki, kar lahko postane vsaka učna oseba na javnih, oziroma zasebnih ljudskih in srednjih šolah ali tem enakih, oziroma z njimi v zvezi stoječih zavodih in istem okoliščini.

b) Podporni društveniki, kar lahko postane vsak šolski prijatelj, ki hoče društvene koristi pospeševati materialno ali duševno.

c) Častni društveniki, ki jih imenuje društvo. To so take osebe, ki so si pridobile odličnih zaslug za društvo ali za šolstvo in za omiko naroda sploh.

Pristop in izstop društvenikov: Kdor želi k društvu pristopiti, se oglasi ustno ali pismeno pri društvenem odboru. — Iz društva izstopi, kdor svoj izstop prostovoljno naznani odboru in kdor svojega letnega doneska — vkljub dvakratnemu opominu — do konca društvenega leta ne plača.

Pravice društvenikov: Vsak pravi društvenik ima pravico, da voli odbornike in je izvoljen za odbornika, da nasvetuje odboru izpremembo pravil ali predmet, ki naj bi se postavil na dnevni red naslednjega zborovanja, da v zborih govori, nasvetuje in glasuje, da brezplačno uporablja društveno čitalnico, da k zborom uvaja goste, ako jih je poprej naznanil predsedniku. — Podporni in častni člani imajo iste pravice kakor pravi, razen aktivne in pasivne volilne pravice.

Dolžnosti društvenikov: Delovati v smislu načrta ali programa društva v vseh društvu pripadajočih zadevah po svoji možnosti. — Pravi in podporni društveniki plačujejo svoje letne doneske v društveno blagajnico ali naenkrat ali polletno. — Predmeti govorov ali beril se pa morajo vsaj 14 dni pred zborovanjem naznaniti odboru.

Društvena uprava: Za upravo društva skrbe: a) društveni odbor; b) mesečni zbori.

Društveni odbor: Društveni odbor šteje sedem ali več članov,* in sicer: predsednika, tajnika, blagajnika, knjižničarja, pevovodjo in enega ali več odbornikov. — Ves odbor voli občni zbor za dobo enega leta; vendar se razteza doba njih opravila do izvolitve novega odbora.

Predsednikov delokrog je: sklicovati odbore seje in društvene zbornice, jim predsedovati, jih otvarjati in sklepati, dovoljevati in zabranjevati v njih govoriti in čuvati parlamentarni red; naznanjati za vsak zbor dnevni red, ki se pa more v nujnih slučajih tudi izpremeniti; nakazovati troške, ki so se odobrili v odboru ali zboru; podpisovati skupno s tajnikom vsa opravila pisma; odkazovati posebne razprave predmete posameznim poročevalcem, da o njih poročajo v zborih; zastopati društvo na zunaj; odgovoren biti za pravočasno izvršitev odborovih in zborovih sklepov.

Predsednikov namestnik vodi društvena opravila, ako je predsednik zadržan.

Tajnikov delokrog je: opravljati vse pisarske posle; podpisovati s predsednikom vse pisarske posle; pisati zapisnik o odborovih sejah in v zborih; poročati o sklepih v časopise; zapisovati pri vsakem zboru imena pričujočih društvenikov; poročati na obnem zboru vsako leto v imenu odbora o društvenem delovanju; oskrbovati imenik društvenikov in spominsko knjigo društva.

Blagajnikov delokrog je: sprejemati proti potrdilu došli denar; izplačevati po predsedniku nakazane zneske; oskrbovati blagajnični dnevnik in sestaviti ob koncu leta računski zaključek. Za svoje poslovanje je odgovoren društvu.

Odborniki in drugi pa morajo prevzeti poročila in opravila, ki jim jih odkaže predsednik.

Se je ima odbor po potrebi; sklepčen je, ako je navzoča večina odbornikov. Odločuje se z nadpolovično večino glasov pričujočih odbornikov; kadar je enako glasov odloči predsednik. Ako je kak član odbora zadržan udeležiti se odborove seje ali zborove seje, mora to o pravem času naznaniti predsedstvu. — Ako pa trije odborniki pismeno zahtevajo odborovo sejo, jo mora predsednik sklicati v osmih dneh. Zapisnike odborovih sej podpisujejo vselej vsi navzoči odborniki.

(Konec.)

Kranjske vesti.

—r— Zahvala. Kmetska posojilnica ljubljanske okolice je darovala ubožnim otrokom tukajšnje šole za šolske potrebščine 40 K. Za velikodušni dar se ji podpisano šolsko vodstvo v imenu šolske mladine najprejreje zahvaljuje. — Hrušica pri Ljubljani dne 17. maja 1910.

Ivan L o k a r,

nadučitelj.

* Primerjaj „O principih organizacij“ II. v „Učiteljskem vestniku“ Učit. Tovarisa.

—r— Objektivnost. Predvsem jo morajo uvaževati okrajni šolski nadzorniki — tudi na Kranjskem in seveda tudi na Notranjskem. To si je treba zapomniti enkrat za vselej! S petminutno prvo inšpekcijo učiteljice začetnice ni še dana nobenemu nadzorniku prilika do brez-pogojne hvale, pa naj bo tista učiteljica desetkrat Slomškariča. Morda pa se dobivajo v današnjih dneh najzaneslivejše informacije o učiteljsstvu na viziti pri kateheti? Kakor kažejo dejstva, je to brzkone res! Ali vzlic temu bi ne škodilo, če si vzame nadzornik za sprem-ljevalko objektivnost namesto koga drugega. Upamo, da se za silo razumemo ako pa ne, smo na razpolago tudi z jasnejšo besedo!

—r— Tečaj za pridelovanje in konserviranje zelenjave na Grmški šoli je pri-vabil nad 50 udeleženk, ozir. udeležencev. Ve-činoma so bile to gospodinje in dekleta iz okolice. — Mimogrede bodi omenjeno, da so prav pridno pisale med predavanjem, kar je naredilo jako ugoden vtisk. — G. adjunkt Zdoljšek je predaval sigurno in živahno. Videti je bilo, da imamo strokovnjaka pred sabo. Vsa snov je bila jako poučna, zanimiva in praktična. Med lepim številom udeleženk smo morali pogrešati učiteljice. Kaj jih je odvrnilo, ne vem. Zdi se mi pa, da imajo baš one dosti povoda, zanimati se za vrtnarstvo, ki se pri nas še vse premalo ceni; dasi je velike važnosti v higi-enskem in socialnem oziru. Slehrna učiteljica na kmetih bi lahko dosti pripomogla do umne zelenjadore, ki je ponekod še na jako nizki stopnji. Sicer bi bilo umestno, da bi bile tudi gojenke na učiteljsku deležne kmetijskega pouka. Dokler pa tega ne dosežemo si poma-gati hočemo s tečaji. Pokazimo, da se znamo tudi mi uspešno baviti z vrtnarstvom ter za-htevajmo, da se odmeri tudi nam kos šolskega vrta, kjer bomo praktično poučevale učenke v vrtnarstvu. Končno se še lahko zanašamo, da bodo tudi nam velikodušno priznali renume-racijo, ki jo dobe kolegi za kmetijski pouk. — Učiteljice, na dan, poprimite se vsake prilike, ki se vam nudi ter pokažite, da tudi na kmetijskem polju lahko tekmuje z moškim kolegom! Pokazite, da odklanjate vsako dvojno mero — in najsi se gre tudi za regulacijo plač!

—r— Okrajna učiteljska konferenca za okraj Postojna se vrši dne 2. julija 1910 ob 9. uri dopoldne v šolskem poslopju v St. Petru. Poleg običajnih točk obseza dnevni red tudi: T e m a: Enotnost slovenskega pouka s posebnim ozir na Kernovo metodo. Poroča Josip Brinar, ravnatelj meščanske šole v Postojni. — T e m a: Poslovanje šolskega vodstva na podlagi tiskovin, ki jih predpisuje izvršilni predpis k dokončnemu šolskemu in učnemu redu. Poroča Ferdo J u v a n e c, šolski vodja v Postoji. Samostojni nasveti, ki so najkasneje 3 dni pred konferenco naznaniti c. kr. okr. šolskemu nadzorniku.

Stajarske vesti.

—š— Božidar Dedič. Na binkošno nedeljo zjutraj ob 2. uri je preminul blagi to-variš, v pokojni nadučitelj D e d i č v Bočni. Pozneje priobčimo obširnejšo posmrtnico o vrlim kolegu. Za danes naj omenimo le, da je bil pogreb pokojnika veličasten. Bilo je dosti čez tisoč pogrebecev. Govorili so pri hiši žalosti naduč. tov. B i z j a k, v cerkvi župnik P o t o k a r, ob odprtem grobu učitelj tov. S i j a n e c v imenu učiteljskega in trgovca R u č i g a j v imenu Bočanov. — Bodi dra-gemu pokojniku zemljica lahka!

—š— Krajni šolski svet v Framu izreka tem potom blagorodnemu gospodu dr. P. Turnerju najtoplejo zahvalo za denarno podporo, ki jo je zopet blagodušno naklonil tukajšnji šolski mladini. Istotako se mu zahva-ljuje za prijaznost, da že dolgo vrsto let ku-puje mladeži razne mladinske spise. — Srčno hvalo tudi gospé M. Turnerjevi za denarni znesek, ki ga je podarila šolski mladini.

—š— Na Polzeli so ustanovili podruž-nico nemškega „Schulvereina“; pristopilo je baje 47 članov, tvorniških uslužbencev, koman-diranih delavcev in tujcev. — „Schulverein“ namerava na Polzeli ustanoviti poleg pomem-čevalnice še otroški vrtec in šolsko kuhinjo.

—š— Ipayčev koncert v St. Jurju, ki ga je pretečeni četrtek večer priredilo ta-mošnje pevsko društvo pod vodstvom učitelja Čulka, je bil prekrasen. Nisem glasbeni strokovnjak, zato ne morem podati strokovnjaške ocene. Jaz za svojo osebo sem bil očaran in kakor sem videl, z menoj vred do malega vse občinstvo, ki je Nendlovo dvorano napolnilo tako popolnoma, da ni bilo niti najmanjšega prostora več dobiti. Ko smo zaslišali prve akorde, smo se takoj uverili, da nas pričakuje izreden užitek in imamo pred seboj fino iz-brane pevke in pevce. Sledili so zaporedoma moški in mešani zbori, četverospesi in s slavnostno himno „Slovenec sem“ je bil vzpored končan. Kako je bilo krasno! Grobna tišina je zavladala po dvorani, ko je pevovodja dal znamenje in zdaj so se zlivali sladki glasovi po dvorani. Kaj je bilo lepše, ali „Milada“ ali „Naša zvezda“ ali vedno lepa „Danici“ ali „Oblačku“? Da je Milada pravi biser, je dr. Sch. prav trdil, ponavljati so jo morali dva-krat. Kakor v prijetne sanje sem se zazibal pri teh krasnih glasovih. Pred menoj je visela častitljiva slika dr. Gustava Ipavca, želel sem

si, da bi tudi dr. Benamina bil kdaj v življenju poznal. Kje sta črpala ta globoka ču-stva, iz katerih sta izlivala te prekrasne, pre-sladke napeve, s katerimi sta se ovekovčela? Slava Ipavicem! Čast šentjurskemu pevskemu zboru in njega pevovodji! Malokje bi znali slavna šentjurska slavca tako krasno intrepri-tirati, kot ste ju vi. — Ponovite koncert! — Gotovo privabite zopet polno dvorano po-slušalcev.

—š— Okrajni šolski svet Brežice je sklenil v svoji seji, da se glavne počitnice z ozirom na potrebščine kmetijskega ljudstva, počenši z letošnjim letom, premaknejo v čas od 16. avgusta do 15. oktobra. V slučaju pa, da še do tega časa vinska trgatve ni dovršena, se bodo smele proti naknadni nadomestitvi tudi podaljšati. Treba se bo le krajnim šolskim svetom pravočasno z utemeljeno prošnjo obrniti na okrajni šolski svet. Inicijativo za ta ukrep je dalo „Brežiško-sevniško učiteljsko društvo“ že jeseni lanskega leta.

Goriške vesti.

—g— Socialistično mladinsko orga-nizacijo namerava poklicati v življenje socialno-demokratska stranka na Goriškem. V to svrho je sklican za 22. t. m. v Gorico prvi mlade-niški shod.

—g— Grahovo ob Bači. K vsoti 200 kron, ki jo je sklenilo plačati „Tolminko učiteljsko društvo“ družbi sv. Cirila in Metoda za obrambni sklad, so poleg že objavljenih pri-spevali sledeči: Franc Ursič 3 K, Viktor Vuga 2 K in Rudolf Perko 2 K. Imamo torej zbra-nih 164 K 70 vin. Zeleti bi bilo, da se vendar že odzovejo ostali tovariši in tovarišice, ki še niso nič doposlali. Čas je sicer denar, in do-tični menijo morda, čim dalje odlašajo, tem več da prispevajo, ker dajajo denarničarju na-mesto borih par kron na razpolago le časa, da jih — čaka! Toda odlašanje ne polni blagaj-nice! Kdor hitro da, več da! Izpolnite ček čimprej!

—g— „Lega Nazionale“ ima svoj XII. redni kongres v Gorici dne 29. t. m. Delajo velikanske priprave, da bo Gorica kolikor le mogoče tisti dan laška.

—g— Iz seje ožjega in pomnoženega c. kr. okr. šol. sveta tolminskega. Uči-teljica Marica Repič dobi I. petletnino. V defi-nitivno nameščenje so predlagani: Koch Izidor za Log, Ivančič Ivo za Grahovo, Bensa Andrej za Breginj, Firm Štefan za Podbrdo, Močnik Josip za Plužne, Matelič Ivan za Sužid, Loč-niškar Franc za Logje — Robedišče, Černe Blaž za Police — Vrh, Ivančič Josip za Pod-belo, Miklavč Albin za Idsko, Kogoj Peter za Smast, Hmeljak Pavla za Kobard, Mozetič Ivanka za Srpenco in Sedej Ana za Žago. Proti razsodbi ministrstva za uk in bogočastje, ki se z njo ukazuje sistemiziranje mesta kate-heta v Tolminu, se sklene pritožba na c. kr. upravno sodišče. Gradnjo šol. poslopja v Pluž-nah se odda Leopoldu Jonku iz Bovca. Sklene se nakup zemljišča (stavbišča) za šolo v No-vakih. Dovolj se nakup zemljišča pri tolminski šoli. Vzame se v znanje več nakazov in raču-nov. Dež. odhor je delegiral namesto odsto-pivšega uda Ivana Lapanja Ivana Torkarja iz Podbrda.

—g— Iz Komna, 14. maja, nam pi-šejo: Tukajšnje učiteljsko sklicuje na dan 29. maja svoj drugi roditeljski sestanek, ki se vrši ob 3. uri popoldne v šolskem poslopju. Vzpored sestanka: I. Voditelj nagovor na-vzočim. — II. Predavanje občinskega zdravnika dr. Reje: „Alkohol z ozirom na mladino.“ — III. Predavanje šol. voditelja A. Lebana: „La-žniva mladina.“ — IV. Sklepni govor vodi-teljev. — Roditelji in prijatelji ter prijateljice šolske mladine in učiteljske se vljudno vabijo na ta roditeljski sestanek.

Splošni vestnik.

Umrl je v Kastvu dne 14. t. m. gosp. Miroslav Grosman, ravnatelj deške ljudske šole v p. Blag spomin dragemu pokojniku.

Učiteljska konferenca za šolski okraj Kranj bo dne 9. junija t. l. ob 10. uri v šolskem poslopju v Trzinu. Razen običajnih točk so na dnevnem redu tale poročila, oziroma predavanja: 1. Vzorni urnik: a) za enorazrednico poročla L. Ferjan; b) za dvoraz-rednico poročla I. Jezeršek; c) za trirazrednico poročla Lov. Perko; d) za štirirazrednico poročla Iv. Pezdich; d) za petrazrednico poročla Fr. Kramer. 2. Vzorni šolski red poročla Fr. Luznar. 3. Risanje po naravi, predava Al. Novak. Ker gre s koncem šolskega leta tovariš Andrej Kmet v pokoj, voliti bo enega zastop-nika v okr. šol. svet za tekočo dobo.

Čebelarji tečaj, in sicer učni tečaj za čebelarje začetnike, se vrši letos v Ilirski Bistrici dne 11. in 12. junija. Kdor se za tečaj zanima, naj se čimprej zgłosi pri g. Jos. Ver-biču, c. kr. učit. profesorju v Ljubljani. Re-sljeva cesta št. 13. Kot vodja tečaja daje ta priglasencem vsa potrebna pojasnila.

Jubilejske znamke izda poštna uprava letos o priliki cesarjevega 80 letnega rojstnega dne.

Dječji dan. Hrvaški narod ima vsako leto določen dan za nabiranje dobrotelčnih do-

neskov za šolsko mladino, držč se strogo svo-jega gesla: „Ne dam, da propadete, jer ste krv moje krvi, jer ste budućnost moja!“ Letos sta bila v to določena 7. in 8. majnik. Prvi dan so pobirali done-ke na javnih ulicah in hodnikih. Sestavljena sekcija za nabiranje „za našu djecu“ pod pokroviteljstvom narodnih dam je imela na glavnih uličnih oglih postavljene mize, na katerih so bile velike denarne pušice, mlade brhke Hrvatice in Hrvati pa so z znaki na rokavih pobirali mile darove z malimi pu-šicami pri vsakem pasantu na ulici, v prodajal-nicah, gostilnicah, kavarnah in celo v tramvaju. Prodajali so tudi knjige, razglednice in različne listine. Bile so tudi gledališke in orfejske pred-stave ter vojaški promenačni koncert na Zrinj-skem trgu in to vse za šolsko družbo. To na-biranje se pa ni vršilo samo v Zagrebu, marveč po celem Hrvaškem. Lansko leto so nabrali lepo vsoto okolo 40.000 K. Drugi dan so se vršile velike javne ljudske igre, tombole in dr. v ta namen. Zeleti in potrebno bi bilo, da se tudi pri nas uvede enak način za nabiranje darov za našo šolsko družbo in da bi se tudi mi držali gesla, ki pravi: „Narod bez škole je narod bez budućnosti!“

Tvrdka V. Havel v Blatni. Sotrud-nik našega lista nam piše: Vsed insérata g. Havla, čevljarskega mojstra v Blatni, sem naročil pri njem nekaj obuval. Ker pa ne znam češki in nisem mogel slutiti, da gosp. Havel zna slovenski, sem mu pisal n e m š k i. A kako se začudim, ko mi gosp. Havel pošlje naročeno ter mi piše v pravilni slovenščini: „Na Vaše cenjeno pismo vljudno naznanjam, da sem se učil slovenski preteklo leto. Gosp. Zaplotnik iz Kranjske, dijak v Pragi, je bil moj učitelj. Slovenske račune bom imel v 3—4 dneh.“ — Ker je tvrdka Havel res solidna, jo priporočam vsem tovarišem. Podpirajmo s l o v a n s k e obrtnike!

Pozor! V. J. Havliček in brat, kopa-lišče Podčbrady (kralj. Češko) l. 1887. ustan. izvozna hiša pošilja na zahtevo ravnokar dogo-tovljeno zbirko poletnih novosti v damskih in gosposkih blagovih in suknih, blagovih za obleke in bluze, krasnih zefirih in delenih; dalje bale za neveste, najfinjše damaste, Havličkove tkanine, namizne in kavne garni-ture, žepne robce, brisalke i. t. d. poštnine prosto. — Priporočamo to reelno in solidno češko podjetje naklonjenosti naših bralcev.

Razgled po šolskem svetu.

— Stolica bolgarskega jezika se na-haja tudi v Lipskem, kjer je poslušalo preda-vanja prof. Weiganda lani 11 akademikov, med katerimi so pa bili samo 4 Bolgari. Dr. Weigand je čital o bolgarskih elementih v ru-munskem jeziku. Dovolj je tudi po dveletnem trudu nemško-bolgarski slovar, ki kmalu izide.

— Prva univerzitetna profesorica na Pruskem je postala znana raziskovalka v zoologiji, grofica Marija Lindnova. Imenovali so jo za redno profesorico v Berlinu.

Zagrebski

Franck

„Ooooooooooooooooooooo“ kot lovarniško znamenje

priporočujemo kot priznana **najboljši** pridatek za kavo!

iz avgusta 1909, 1. 10. 1

Listnica uredništva.

V Trst: Porabimo. Nefrankovanih pisem pa ne sprejemamo. — Na Koroško: Danes teden! — „Slo-venec“ ima zopet vse polno dela z našim listom. Le naj malo potrpi! On in njegovi „krščansko-misleči“ dobe tak odgovor, kakor jim to — ne bo všeč! Kar pogumno naprej!

Uradni razpisi učiteljskih služb.

St. 953. Kranjsko. 1—1

Na enorazredni ljudski šoli v Koprivniku se bo stalno namestila služba učitelja in šolskega voditelja s postavnimi prejemki in z naravnim stanovanjem.

Redno opremljene prošnje se naj vložijo predpi-sanim potom pri podpisnem c. kr. okrajnem šolskem svetu do 10. junija 1910.

Moški prosilci imajo prednost.

Prosilci za stalno nameščenje, ki v kranjski javni službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Radovljici, dne 8. maja 1910.

Našim rodbinam

priporočamo 52—1

Kolinsko cikorijo

Maček

52-17

je trpljenje hudo,

pa napravi čudo!

Edini likér za slab želodec!

Ljudska kakovost liter K 2.40

Kabinetna kakovost . . . 4.80

Naslov za naročila: „FLORIAN“, Ljubljana.

Postavno varovano.

Knjigarna

L. Schwentner

Ljubljana, Prešernova ulica 3

priporoča nastopne novosti:

Aškerc A.: Akropolis in piramide. Poetični sprehodi po Orientu. — Broširano K 3.—, eleg. vez. K 4.50. 30—30

Cankar Ivan: Za križem. Obsega 13 novel in črtic z epilogom. — Broširano K 3.—, eleg. vez. K 4.50.

Levstik Vladimir: Obsojenec. Vsebina: Nenormalni piščanec. Razmišljeni Vid. Mlada Breda in slepec. Rikard Malloprou. Broš. K 2.50, eleg. vez. K 3.50.

Milčinski Fran: Igračke. Črtice in podlistki. Broš. 2 K, el. vez. 3 K. Murnik Rado: Jari junaki. Humoreske. Br. K 2.50, el. vez. K 3.50.

Jurij Marenče

gostilničar

2-1

pri Dolenjskem kolodvoru se priporoča gospodom učiteljem, ki napravijo izlet z učenci v Ljubljano. Postregel bom učencem z dobro jedjo ter po nizki ceni. Točim tudi zajamčeno pristna in dobra vina. V gostilni je na razpolago :-: „Učiteljski Tovariš“. :-:

Nizke cene
elegantna oblika
velika trpežnost
so lastnosti, ki jih ima

! obuvale!

češke tvrde

V. Havel v Blatni

(Južno Češko).

52-3

Cenik, v katerem je navedeno podrobno navodilo za jemanje mere, pošljem takoj franco. Definitivnim učiteljem dovoljujem na željo male mesečne obroke. . .

Nepriležno blago rad zamenim!

Poprave črevljev se izvršujejo kar najskrbneje.

IDA ŠKOF-WANEK

16-7

Pod Trančo.

Klobuki za dame in deklice vseh vrst (originalni dunajski in pariški modeli).

Velika zaloga vencev in trakov.

:: Žalni klobuki vedno v zalogi. ::

:: Popravila se točno in okusno izvršujejo. ::

Prva avstro-ogr. c. in kr. priv. ameriška
tovarna Cottage-Organs in
orgelj-harmonijev. 52-4

Najboljše
orgelj-harmonije
obeh sistemov izdeluje
in pošilja najceneje

RUDOLF PAJKA
& Komp.,

Kraljevi gradec št. 133
(Češko).

Zaloge: Dunaj, Praga, Budimpešta.

Harmonije na pendel obeh sistemov in vseh velikosti, z natančno orgeljsko mensuro za cerkve, semenišča in kot orglje za vajo.

Pošilja se poštne prosto do zadnje železniške postaje. Gospodom učiteljem visok rabat. Delna odplačila od 8 K dalje.

Cenovniki gratis in franko.

Elektroradiograf „IDEAL“

= Hotel pri Maliču. Franc Jožefa cesta št. 1. Zraven glavne pošte. =

Vsak četrtek in vsako soboto od 3. do 6. ure popoldne predstave za dijake s poučnim in zabavnim vzporedom, odobrenem po slavnem mestnem magistratu in slavnem deželni vladi. (Po sklepu slavnega deželnega šolskega sveta.)

Ob sobotah od 3. do 4. ure imajo vstop samo dijakinja s spremljajočimi starši.

40-9

Vljudno se priporoča

Ravnateljstvo.

Najbolj varno naložen denar
je v slovenski

mestni hranilnici
ljubljski.

Stanje hranilnih vlog:
nad 37 milijonov kron.

Rezervni zaklad:
nad 1 milijon kron.

Za varnost denarja je porok zaven rezervnega zaklada mestna občina Ljubljanska z vsem premoženjem in vso svojo davčno močjo. V to hranilnico vlagajo sodišča denar mladoletnih otrok in varovancev ter župnišča cerkveni denar.

Mestna hranilnica ljubljanska obrestuje hranilne vloge po 4 1/4% ter pripisuje nevzdignjene obresti vsakega pol leta h kapitalu. Dne 1. in 16. vloženi denar se obrestuje takoj. Bentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica iz svojega in ga vlagatelj ne zaračuna. Denar se lahko pošilja tudi po pošti. Sprejemajo se tudi vložne knjižice drugih denarnih zavodov kot gotov denar, ne da bi se obrestovanje prenehalo.

Posoja se na zemljišča po 5% obresti in proti amortizovanju posojila po najmanj 1/4% na leto. Dolžnik more svoj dolg poplačati tudi poprej, ako to hoče. Posoja se tudi na menice in vrednostne papirje. Mestna hranilnica izdaja lične

domače hranilnike.

Priporočamo jih zlasti staršem, da z njimi navajajo otroke k varnosti. — V podpiranje slovenskih trgovcev in obrtnikov upeljala je ta slovenska hranilnica tudi

kreditno društvo.

Mestna hranilnica ljubljanska je v lastni palači

12-9

v Prešernovi, prej Slonovi (Elefantovi) ulici šte. 3.

Ustanovljeno leta 1856.

Fran Doberlet
Ljubljana 13-10

Franciščanska ulica št. 10.

Zaloga najrazličnejšega pohištva, od odpreproste nafinejšje oprave.

Dekoracije celih stanovanj.

Prvi pogrebni zavod
na Kranjskem.

Prevzemajo se pogrebi tudi zuna Ljubljane po najnižjih cenah.

Zaloga različnih mrliških krst od 6 kron naprej.

— Postrežba točna in solidna. —

Josipina Herrisch

Ljubljana, Židovska ulica 7

priporoča svojo bogato zalogo čevljev, gamaš in galoš po najnižji ceni. 26-4

— Zunanja naročila se točno izvršujejo. —

Knjige za

šolske knjižnice

veže izvanredno poceni in trpežno

knjigoveznica

Iv. Bonača v Ljubljani

ki tudi priporoča

2-1

svojo trgovino papirja in pisalnih potrebščin, zvezkov, črnila, svinčnikov itd. itd.

:: Solidna in točna postrežba. ::

Pomlad-poletje 1910! Pišite po vzorce!

V. J. Havliček a bratr
v Poděbradech na Česku

izvozna hiša ustan. 1887. priporoča v izvrstni in priznani kakovosti 26-13

modno blago, sukno, cefir.

Spomladne in letne novosti 1910. 26-11

Opreme za neveste

Havličekove tkanine, damaste, žepne robe, brisalke, namizne in kavne garniture.

Vzorci franco. — Tu dobite najboljše.

1 kos Havličekove tkanine „Kre-
tuše“ 23 m za 16 kron.

1 kos Havličekove tkanine 15 m
10 kron 50 vin.

1 zavoj 40 m
ostankov letnih
in zimskih okusno
združenih od
2-8 m za 18 K.
Od teh ne pošiljam vzorcev.
Le pri nas
vse dobro.

Največja in najstarejša tovarna

lončenih pečij in lončenih izdelkov

A. Drelse
Ljubljana

Priporoča se slavnemu občinstvu in njenemu učiteljstvu v naročilo na

štedilna ognjišča in peči

preprosto in najfineje izvršene v poljubnih modernih barvah in vzorcih kar najbolj strokovnjaški, zanesljivo in trpežno po najnižjih cenah. Župniščem, samostanom in šolam znaten popust. — Mnogokrat odlikovan. — Ilustrovani ceniki so na razpolago. 46-13

Lak za šolske table

črn in medel

: Ole proti prahu :

priznано najboljšę prodaja.

Adolf Hauptmann

v Ljubljani.

Prva kranjska tovarna oljnatih barv, firnežev, lakov in steklarskega kleja.

Zahtevajte cenike! 52-12

Popolna razprodaja!

Ker je nastal v moji trgovini požar ter je zaraditega blago nekoliko pokvarjeno, prodajam vse v moji trgovini se nahajajoče blago, kakor: klobuke, slamnike, trakove, otroške čepice, damske športne kape, svilo, rokavice, pasove iz elastike, igle in drugo za vsako ceno, dokler je kaj zaloge.

Obilnega obiska prosi 44-11

Minka Horvat

Sv. Jakoba trg. Bahovčeva hiša.

Avgust Agnola

Ljubljana, Dunajska cesta 13

priporoča svoje bogato zalogo 52-18 stekla, porcelana, svetilk, okvirov, šip itd. Tintnike za šolske klopi, kakor tudi aparate za fizikalne poizkušnje. Prevzema vsa v to stroko spadajoča dela.

Snažno se oblači

vsa rodovina, ki si naroči zbirko vzorcev iz češke tkalnice 52-44

Marije Jirsové

učiteljeve soproge

v Novém Hrádku n/ Met.

(dobaviteljica deželne osrednje zveze učiteljskih društev v Češkem kraljestvu).

Dobiva se 2-8 metrov dolgih odrezkov cefira, kanafasa, flanele, platna, modrotiska itd. Zavoj 45 m za 18 K, najlepša kvaliteta 40 m za 20 K franko, tudi polovico zavoja za 9, ozir. 10 K. Blago je stalnobarvno in močne kakovosti.

Naročite in ostanete stalni odjemalci. Vzorci blaga zastonj in franko.

Odlikovana

40-6

Prva kranjska tovarna klavirjev

Ljubljana, Hilšerjeva ulica št. 5 blizu Gradišča

Rudolf A. Warbinek

priporoča svoje prve vrste, za vsa podnebja solidno narejene pianine, klavirje in harmonije tudi samograalne za gotov denar, na delna odplačila ali naposodo.

Poprave in uglaševanja se izvršujejo točno in najceneje.

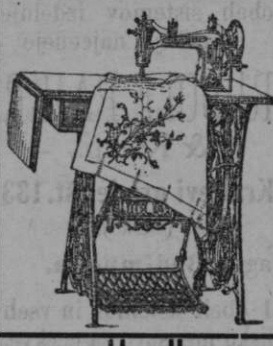
Največja tovarnica na jugu Avstrije.

Jamstvo 6 let. Eksport v vse dežele.

J. Jax

Ljubljana

Dunajska cesta

Šivalni stroji, kolesa in pisalni stroji.

46-9

Fr. Burger

Spodnja Šiška pri Ljubljani parotovarna lesnih izdelkov in vseh v mizarsko stroko spadajočih del.

Špecialnost: 26-3

Šolske klopi

najnovjših modelov in vse druge šolske oprave.

Izvršitev solidna, vestna in natančna. Cene nizke.

52-16

Angleško skladišče oblek

O. Bernatović,

v Ljubljani, na Mestnem trgu št. 5 prodaja zaradi ogromne izbire konfekcije za dame, gospode, deklice, dečke in otroke pod vsako ceno brez konkurence

5-12

Kamnoseški izdelki iz marmorja za cerkvene in pohištvene oprave spominki iz marmorja, granita ali sijena, apno živo in ugašeno se dobi pri

ALOJZIJU VODNIKU

kamenarskem mojstru

= Ljubljana = Kolodvorska ulica =

Modna in športna trgovina

Modna in športna trgovina

P. MAGDIĆ, LJUBLJANA

Nasproti glavne pošte.

Svilnato blago, baržuni, pliši in tenčice, čipkasto blago, čipke, vložki, svilnate vezenine, Jabots, fichus, damski ovratniki in kravate, svilnati in baržunasti trakovi, pozamentirja, porte, žnore, resice, krepince, krepj in flori za žalovanje.

Šerpe iz svile in čipk.

Oprava za novorojenčke, posteljne podloge in odeje za vozičke, sukanec za šivanje, pletenje in vezenje. Dišave, mila in ustna voda. Narodne vezenine, zastave, trakovi in znaki i. t. d. 52-17

Perilne, volnene in svilnate

bluze

spodnja krila iz batista, klota, listra in svile, hišne halje, predpasniki, vse vrste damskega perila, moderci, pasovi, rokavice, domači čevlji, galoše, nogavice, solčniki, dežniki, štrikane jope, čepice in gamaše za šport, žepni roboi, kopalno perilo.

Posebni oddelek v I. nadstropju za damske klobuke, slamnike, oblike in vse nakitne predmete za klobuke, pajčolani, kitničarija in delavnica za moderniziranje klobukov, žalni klobuki vedno na skladišču i. t. d.

Oddelek za gospode:

Klobuki, cilindri, slamniki, čepice.

Srajce, spodnje hlače, spalne srajce, predprsniki, ovratniki, zapestnice, žepni roboi, nogavice, rokavice, kravate, naramnice, podveze, dr. Jagrovo zdravstveno perilo, dežniki, dežni plašči, galoše, gamaše, odeje za potovanje, palice, ščetke za obleko, lase in zobe. Za turiste: pelerine, nahrbtnike, dokolenice, gamaše, plezalni čevlji, palice, vrvi, cepini, dereze, aluminijeve posode, thermos. Potrebščine za sankanje, tenis in lovce. — Sokolske potrebščine.

Nasproti glavne pošte.

Učiteljska tiskarna priporoča sledeče knjige:

Učne načrte za Kranjsko za eno- in dvorazrednice po	K
od tri- do osemrazrednice po . . .	—50
Načela za obči načrt ponavljalne šole	—60
Cesarska pesem, čveteroglasna . . .	—25
Brunet, Telovadba, najnovjša izdaja	—14
Adamič, Slava cesarju Francu Jožefu I.	4-—
Besedilo k Adamičevi spevoigr . . .	4-—
Štupar, O prvinah in spojinah . . .	—10
Dr. E. Bretl, Kako si ohranimo zdrave in trdne zobe	1:50
Izvršilni predpis k dok. šol. in uč. redu	—20
Učit. pokojninski zakon za Kranjsko	1:20

Mladinski spisi:

A. Rapè: Mladini I.	1-—
J. Slapšak: Spisi Mišjakovega Julčka I.	1-—
E. Gangl: Zbrani spisi za mladino I. .	1-—
A. Rapè: Dane	1-—

Telefon št. 118.

Poštna hranilnica št. 76.307.

Učiteljska tiskarna

registrovana zadruga z omejenim jamstvom

Gradišče št. 4 Ljubljana Gradišče št. 4

priporoča sl. krajnim šol. svetom, šol. vodstvom in učiteljstvu

uradne tiskovine iz svoje zaloge

Ceniki se pošiljajo zastonj in franko. Tudi vse tiskovine za županstva ima tiskarna v zalogi.

Tiskarna sprejema vsa v tiskarsko in litografsko stroko spadajoča dela ter jih izvrši točno, okusno in po solidnih cenah. Tiskanje muzikalij in časopisov.

Učiteljska tiskarna priporoča sl. šol. vodstvom in gg. učiteljem razun vseh najnovjših tiskovin za ljudske in meščanske šole posebno:

Razne napise na lepenki. Vse vrste poštnę tiskovine za šolsko uporabo. Vse uradne in vse knjigovodstvene tiskovine za obrtno-nadaljevalne šole, prirejene po strok. učit. g. H. Podkrajšku. Vse tiskovine za otroške vrtce. Razne mape za uradne spise, za šol. matico iz posameznih listov, za zbirko normalij itd. Spominske liste za dečke in deklice, izdane od Slovenske šolske matice. Podkladke, ovojni papir, pivnik, pi-semški papir za šolsko uporabo.